

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुल्चोक ललितपुर
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला
२०७९।०८० सालको निर्णय नं.४५०
पुनरावेदन नं. ०७७-RB-००६३
मुद्दा:- मूल्य अभिवृद्धि कर (२०७०/७९)

सोनापुर सुनसरी स्थित अरिहन्त मल्टी फाईवर्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००१६९६५) को तर्फबाट अधिकार प्राप्त ऐ.का ग्रुप भाईस प्रेसिडेन्ट अमित कुमार जैन..... १ } पुनरावेदक

विरुद्ध
श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर..... १ }
श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाण्डौ..... १ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी:- उप-महानिर्देशक श्री गंगाराम गेलाल

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७४/११/१६

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री विनोद बहादुर कुँवर

निर्णय मिति: २०७६/११/२९

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट:- विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ र विद्वान अधिवक्ता श्री नितेष श्रेष्ठ ।

प्रत्यर्थीका तर्फबाट:- विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगीता थोकर

अवलम्बित नजीर: x

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७४/११/१६ मा भएको अन्तिम कर निर्धारणको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको मिति २०७६/११/२९ को निर्णय समेत उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ३२ बमोजिम पर्न आएको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. करदाता अरिहन्त मल्टी फाइवर्स लिमिटेडको कर परीक्षणको सिलसिलामा आ.व. २०७०/७१ को लागि मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको कारोवारको अनुसन्धान परीक्षण सम्पन्न भै पेश भएको प्रतिवेदनको आधारमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २० अनुसार कर निर्धारण गरी दफा २९(१) बमोजिम जरिवाना तथा दफा १९ र २६ बमोजिम थप दस्तुर र व्याज समेत गणना गरी मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम २९(१) बमोजिम रु.१,७८,२६०।— कर निर्धारण गर्नुपर्ने भनी आधार र कारण सहित प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश मिति २०७४।१०।२१ मा जारी भएको ।
२. प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि कर तिर्नु नपर्ने वा परिवर्तन गर्नुपर्ने कुनै ठोस प्रमाण भए १५ दिन भित्र पेश गर्नु भनी जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७४।१०।२२ मा बुझील्लिइ सोको मिति २०७४।११।०६ गते लिखित जवाफ पेश भएको ।
३. करदाताले प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश बमोजिमको रकम दाखिला गर्न मन्जुर गरेको अवस्था समेतलाई विचार गर्दा मिति २०७४।१०।२१ मा जारी प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेशमा कुनै परिवर्तन गर्नुपर्ने नदेखिएकोले करदाताको पुँजिकृत भवनको मूल्य मध्ये कर भुक्तानी नगरेको खरिद रु.४,९२,७३३/- को मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २० को उपदफा (१) मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१,४२,६०८।— तथा जरिवाना रु.३५,६५२।— गरी जम्मा रु.१,७८,२६०।— को मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली,

२०५३ को नियम २९(३) बमोजिम अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७४/११/१६ मा भएको निर्णय।

४. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७४/११/१६ मा जारी गरेको आ.व. २०७०/७१ को मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको अन्तिम कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी करदाता अरिहन्त मल्टी फाईवर्स लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७५/०१/२३ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन।
५. निवेदकले आय विवरणसाथ पेश गरेको वित्तीय विवरण अनुसार स्थायी सम्पत्ति अन्तर्गत भवन सम्पत्ति समूहमा यस आर्थिक वर्षमा रु.४१,९७,४४५।- भवनमा लेखाङ्कन गरेको पाइन्छ। उक्त संरचना निर्माण गर्दा कुल लेखाङ्कन गरेको सम्पत्ति मध्ये यस आर्थिक वर्षमा रु.१०,९६,९८६।- गैर मूल्य अभिवृद्धि कर विजकबाट खरिद गरेको रहेछ। कार्यालयले मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ८(३) अन्तर्गत पर्ने भवन भएकोले उक्त भवन निर्माण गर्दा मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएको ब्यक्तिहरुबाट निर्माण सामग्री खरिद गरेको रकममा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ७(१) अनुसार मूल्य अभिवृद्धि कर गणना गरी सोही ऐनको दफा २० को उपदफा (१) को आधारमा ऐ.ऐनको दफा ८(३) बमोजिम कर दाखिला नगरेको कसूरमा ऐ.ऐनको दफा २९(१क) बमोजिमको जरिवाना, दफा १९ र दफा २६ बमोजिम थप दस्तुर तथा ब्याज समेत सोही ऐनको दफा २०(१) को आधारमा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९ को उपनियम (१) बमोजिम सम्बन्धित कर अवधी कायम गरी कर निर्धारण गर्नु पर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको कर निर्धारण आदेश कानून सम्मत भएकाले निवेदनको निवेदन जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भन्ने समेत ब्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।११।२९ मा भएको निर्णय।
६. मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्नका लागि बस्तु वा सेवा अनिवार्य अर्कोमा हस्तान्तरण हुनुपर्ने र मूल्य अभिवृद्धि कर अनुपातमा प्रत्येक तहको विक्रीमा १३ प्रतिशत कर लागी त्यस माथि आफुले अघि तिरेको कर समायोजन गर्न पाउने व्यवस्था अनुसार व्यवसाय भई त्यस्तो अवस्थामा मात्र कर लाग्ने कानूनी व्यवस्था रहेकोमा करदाता कम्पनीले आ.व २०७०।०७१ मा बनाएको संरचना त्यसरी मूल्य खुली हस्तान्तरण हुने र प्रतिफल प्राप्त हुने अवधि देखिदैँन। करदाता उद्योगले निर्माण गरेका संरचना विक्री हस्तान्तरण प्रयोजनको लागि नभई यस उद्योगलाई चाहिने भण्डारण र ब्यवस्थापन समेतको लागि स्थायी सम्पत्तिको रूपमा निर्माण भएको हो। त्यस्ता संरचना विक्री हुने अवस्था नभएकाले VAT Creditable हुनै सक्दैँन। जहाँ VAT Creditable हुँदैँन तहाँ कर नलाग्ने कानूनी व्यवस्था

भएको हुँदा उक्त कानूनी प्रावधानलाई निष्कृत्य पार्ने गरी मिति २०७०।०७।०३ परिपत्र समेतको आधारमा कर लगाउन नमिल्ने हुँदा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ को दफा ८(३) मा भएको कानूनी व्यवस्था विपरीत कर, शुल्क, जरिवाना, ब्याज समेत तिर्नु पर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७४।११।१६ मा भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेश र सोही आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७६।११।२९ मा भएको निर्णय समेत बदर गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७७/०४/२८ मा यस न्यायाधिकरणमा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र।

७. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७८/०१/०३ मा भएको आदेश।
८. प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट उपस्थित विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ताले लिखित बहसनोट पेश गर्ने समय पाउँ भनी माग गर्नु भएकोले पुनरावेदक करदाता तथा प्रत्यर्थी दुवै पक्षबाट एक महिना भित्र लिखित बहसनोट पेश गर्न लगाइ नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९/१२/२० मा भएको आदेश।
९. मिति २०७९/१२/२० को आदेशानुसार पुनरावेदकतर्फका विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ र विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठले मिति २०८०/२/८ मा र प्रत्यर्थीतर्फका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले मिति २०८०/२/३ मा पेश गर्नु भएको लिखित बहसनोट।

ठहर खण्ड

१०. नियमबमोजिम पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता श्री अरिहन्त मल्टी फाईवर्स लिमिटेड का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ र विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठले करदाताबाट थप मूल्य अभिवृद्धि कर, जरिवाना र ब्याज समेत लिने गरी गरेको निर्णय मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ तथा नियमावली, २०५३ विपरीत रहेकोले ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेश तथा सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत त्रुटिपूर्ण रहेको हुँदा बदर गरी पाउँ भनी प्रस्तुत गर्नु भएको बहस समेत सुनियो।

११. प्रत्यर्थीका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगीता थोकरले करदाताले कानून बमोजिम थप मूल्य अभिवृद्धि कर बुझाउनुपर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत रहेको हुँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस जिकिर समेत सुनियो।
१२. करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू तथा लिखित बहसनोट र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट करदाताको हकमा भएको अन्तिम कर निर्धारणको आदेश तथा प्रशासकीय पुनरावलोकनको क्रममा आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१३. अब निर्णयतर्फ विचार गर्दा, ठूला करदाता कार्यालयबाट पुनरावेदक अरिहन्त मल्टी फाईवर्स लिमिटेडको मू.अ.कर ०७०/०७१ को सन्दर्भमा मिति २०७४/११/१६ मा भएको निर्णय बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१,४२,६०८।— तथा जरिवाना रु.३५,६५२।— गरी जम्मा रु.१,७८,२६०।- निर्धारण गरी भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेश उपर प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन दिएकोमा शुरु आदेश सदर हुने ठहर्याई भएको निर्णयमा चित्त नबुझाई पुनरावेदकले यस न्यायाधिकरण समक्ष प्रस्तुत पुनरावेदन दायर गरेको देखिन्छ।
१४. पुनरावेदक करदाताले निर्माण गरेको भवन व्यावसायिक प्रयोजनले भवन निर्माण नगरेकोले यसमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ८(३) आकर्षित नहुने भन्ने समेत जिकिर लिएको देखिन्छ। मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ८(३) अनुसारको व्यवस्था तथा आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०७०।७।३ को पत्रानुसार करदाताले मू.अ.करमा दर्ता नभएको व्यक्तिबाट भौतिक संरचनाको निर्माण गराएको हुँदा करदाताको हकमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) अनुसारको कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा २९(१क) बमोजिम २५% ले हुने जरिवाना असुल गर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट अन्तिम कर निर्धारण भएको देखिन्छ। करदाताले आ.व. २०७०।०७१ मा रु. ४४,२७,८७१५/- खरिद मध्ये कर भुक्तानी नगरेको खरिद रु.४,९२,७३३/- बराबर को रहेको तथ्यमा विवाद देखिदैन। मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ८(३) मा व्यावसायिक प्रयोजनका लागि निर्माण गरिने ५० लाख रुपैया भन्दा बढिको भवन निर्माण गर्दा दर्ता नभएको व्यक्तिबाट निर्माण गराएमा त्यस्तो निर्माण

दर्ता भएको व्यक्तिबाट गराएको सरह मानी कर दाखिला गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था उल्लेख भएको देखिन्छ। साथै मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ख. मा निर्माण सेवा सम्बन्धी विशेष व्यवस्था शिर्षक अन्तर्गत “कुनै व्यक्तिले व्यावसायिक प्रयोजनको लागि पचास लाख रुपैयाँभन्दा बढी लागतको भवन, अपार्टमेन्ट, सपिङ्ग कम्प्लेक्स वा विभागले तोकेको अन्य यस्तै प्रकारका संरचना निर्माण गर्दा दर्ता भएको व्यक्तिबाट मात्र गराउनु पर्नेछ” भन्ने व्यवस्था समेत रहेको देखिन्छ। साथै ऐनको दफा ८(३) को स्पष्टिकरण मा “व्यावसायिक प्रयोजन” भन्नाले भवन, अपार्टमेन्ट, सपिङ्ग कम्प्लेक्स वा विभागले तोकेका अन्य यस्तै संरचना निर्माण गरी बिक्री गर्ने एवं त्यस्ता संरचना चालू वा स्थायी सम्पत्तिको रूपमा लेखाङ्कन गरी आय आर्जनमा उपयोग गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ।

१५. पुनरावेदक करदाताले प्रस्तुत आ.व.मा भवन निर्माणको क्रममा पूँजीकृत गरिएको मध्ये रु. ४,९२,७३३/- मूल्य अभिवृद्धि कर बीजक बिना खरिद गरेको गराएको देखिन्छ। विवादित भवन निर्माण करदाताले औद्योगिक प्रयोजनको लागि गरेको तथ्य स्थापित नै रहेको र उद्योग आफैँमा व्यवसाय भएकोले उक्त भवनलाई व्यावसायिक प्रयोजनले नबनाएको भन्ने जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन। त्यस्तो भवन निर्माण कार्य गर्दा मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएको व्यक्तिबाट गराएको पुष्टि भएपछि यसमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर करदाताले मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ८(३) बमोजिम बुझाउनु पर्ने नै देखिन आयो। आफ्नै प्रयोजनको लागि निर्माण गरेको र बिक्रीको लागि नबनाएको संरचना बापत मू.अ.कर तिर्नु नपर्ने भन्ने जिकिर सँग समेत सहमत हुन सकिएन।
१६. जहाँ सम्म मु.अ.कर रकममा थप दस्तुर र ब्याज लगाएको त्रुटिपूर्ण भन्ने पुनरावेदन जिकिर छ, सो सम्बन्धमा हेर्दा, करदातालाई मिति २०७४/११/१८ मा जारी च.नं.६६२१ को अन्तिम कर निर्धारण आदेश सम्बन्धी सूचनाको व्यहोरा हेर्दा थप दस्तुर र ब्याज गणना गरेको नदेखिदा सो जिकिर सम्बन्धमा थप विवेचना गरिरहनु परेन।
१७. तसर्थ माथि उल्लिखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट यसमा करदाता अरिहन्त मल्टी फाईवर्स लिमिटेड (स्थायी लेखा न.३०००१६९६५) को आ.व. २०७०।७१ को मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ अन्तिम कर निर्धारण गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७४।११।१६ मा भएको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।११।२९ मा भएको निर्णय समेत मिलेकै

देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसील खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाडौँलाई दिनु।
२. सरोकारवाला पक्ष प्रस्तुत फैसलाको नक्कल माग गर्न आए नियमानुसार लाग्ने दस्तुर लिई नक्कल दिनु।
३. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
४. यस मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालयमा पठाई र रेकर्ड मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: श्री लक्ष्मी प्रसाद शर्मा

टिपोट: शान्ता खतिवडा(नासु)

इतिसम्बत २०८० साल जेठ २८ गते रोज १ शुभम.....

प्रमाणिकरण मिति:-

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौको छाप